

Miten pk-yritys pysyy mukana arvoketjuissa, kun asiakkaat kysyvät hiilijalanjälkitietoa?

27.5.2026

Hiilijalanjälkitiedosta on tullut nopeasti osa yritysten välistä yhteistyötä. Siinä missä kilpailu on aiemmin perustunut pitkälti hintaan, laatuun ja toimitusvarmuuteen, asiakkaat odottavat yhä useammin tietoa myös tuotteiden ilmastovaikutuksista. Tämä muutos näkyy erityisesti toimitusketjuissa, joissa yksittäisten komponenttien, materiaalien ja valmistusvaiheiden tiedot kertyvät osaksi lopputuotteen hiilijalanjälkeä.

Aluvisium – Uutta liiketoimintaa alumiini-innovaatioista -hankkeessa selvitettiin, miten kiertotalous muuttaa alumiinialan pk-yritysten kilpailupeliä. Hankkeessa tuotettiin myös opas Tuotteen hiilijalanjälkitieto arvoketjuissa – Miten data ratkaisee pk-yrityksen pysymisen mukana arvoketjuissa? Opas auttaa pk-yrityksiä ymmärtämään, mitä hiilijalanjälkeen liittyvät tietopyynnöt käytännössä tarkoittavat ja miten niihin voi vastata ilman raskaita laskentaprosesseja. Oppaan ovat laatineet Krista Mäki ja Heli Hietala Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Oppaan sisältö perustuu hankkeessa järjestettyyn hiilijalanjälkityöpajaan, jossa asiantuntijana toimi Ari-Pekka Aaltonen Ilmastoapu Oy:stä. Työpajassa käsiteltiin erityisesti pk-yritysten näkökulmasta keskeisiä kysymyksiä: mikä on riittävä tietotaso, mitä tietoja asiakkaat edellyttävät ja miten niihin voidaan vastata käytännössä ilman raskaita laskentaprosesseja.

Opas auttaa pk-yrityksiä ymmärtämään, miksi tuotteen hiilijalanjälkitiedosta ja vastuullisuusdatasta on tullut keskeinen osa nykypäivän arvoketjuja. Tämä näyttäytyy pk-yrityksille asiakkaiden, suuryritysten ja sääntelyn kasvavina tietovaatimuksina toimitusketjuissa. Oppaassa tunnistetaan, että pk-yritysten lähtötaso hiilijalanjälkitiedon dokumentoinnissa on hyvin kirjava; osa yrityksistä on jo laskenut tuotteensa hiilijalanjäljen, kun taas osa yrityksistä herää hiilijalanjälkitiedon dokumentointi- ja välittämistarpeeseen vasta tietopyynnön

saapuessa.

Opas auttaa pk-yrityksiä ymmärtämään, millaista dataa pk-yrityksiltä odotetaan tulevaisuudessa, sekä vastaamaan saapuviin tietopyyntökyselyihin. Opas ja sen yhteydessä julkaistu excel-pohjainen hiilijalanjälkitiedon toimitusketjutyökalu auttavat pk-yrityksiä käytännönläheisesti tunnistamaan oman lähtötasonsa sekä vastaamaan saapuviin tietopyyntökyselyihin. Oppaassa ja työkalussa ohjeistetaan yrityksiä näiden lähtötason mukaan joko välittämään hiilijalanjälkilaskennan lopputuloksen ja siihen liittyvät taustatiedot järjestelmällisesti tai keräämään ja välittämään tarvittavat tiedot, joiden perusteella tiedon pyytäjä voi koota tiedot yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi opas tarjoaa näkökulmia siihen, kuinka hiilijalanjälkitietoa voidaan hyödyntää kilpailukyvyn, asiakassuhteiden ja toimitusketjuissa mukana pysymisen tukena.

Hiilijalanjäljen tiedonhallinta voi ratkaista yrityksen aseman toimitusketjussa

Oppaan keskeinen viesti on, että pk-yrityksen ei useinkaan tarvitse heti tuottaa täydellistä tuotteen hiilijalanjälkilaskelmaa tai laajaa elinkaariarviointia, mutta kaikkien toimitusketjuissa toimivien yritysten tulisi pystyä jo nyt toimittamaan vähintään keskeiset lähtötiedot päästöraportointiin selkeästi ja luotettavasti. Usein asiakkaan tarvitsema tieto liittyy lähtötietoihin: mitä materiaaleja tuotteessa on käytetty, kuinka paljon niitä on, millaista energiaa valmistuksessa kuluu ja miten tiedot voidaan esittää selkeästi. Näiden tietojen perusteella asiakas tai muu toimitusketjun toimija voi koota kokonaisuuden ja laskea varsinaisen hiilijalanjäljen.

Hiilijalanjälkitietopyyntöön vastaaminen onkin ennen kaikkea tiedonhallinnan kysymys. Tarvittavat tiedot ovat monessa yrityksessä jo olemassa esimerkiksi ostotiedoissa, tuotannon seurannassa, materiaalitodistuksissa tai energialaskuissa. Ratkaisevaa on, että yritys tunnistaa olennaiset tiedot, kokoaa ne järjestelmällisesti ja pystyy välittämään ne asiakkaalle ymmärrettävässä muodossa.

Toimitusketjujen näkökulmasta tiedon puuttumisella voi olla suuri merkitys. Jos toimittaja ei pysty vastaamaan asiakkaan tietopyyntöön, puuttuva tieto voidaan korvata oletuksilla tai keskiarvoilla. Pahimmillaan toimittajan asema voi heikentyä, jos vaihtoehtoiselta toimittajalta tarvittava tieto on saatavilla. Vastaavasti yritys, joka pystyy tuottamaan selkeää ja luotettavaa dataa, voi vahvistaa asemaansa asiakkaan toimitusketjussa.

Tämä artikkeli, opas Tuotteen hiilijalanjälkitieto arvoketjuissa – Miten data ratkaisee pk-yrityksen pysymisen mukana arvoketjuissa? sekä Hiilijalanjälkitiedon toimitusketjutyökalu ovat tuotettu osana Aluvisium – Uutta liiketoimintaa kestävistä alumiini-innovaatioista -hanketta, jota rahoittaa Business Finlandin Tutkimusorganisaatioiden ja pk-yritysten yhteistyö -ohjelma. Hankkeen toteuttajana toimii Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SEAMK).

Krista Mäki
SEAMK

Heli Hietala
SEAMK

Kirjoittajat toimivat Seinäjoen ammattikorkeakoulussa projektipäällikköinä ja asiantuntijoina lähinnä kiertotaloutta ja kestävää liiketoimintaa käsittelevissä hankkeissa.